

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Serveis Socials i Cooperació
Direcció General de Planificació
i Serveis Socials

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

INFORME SOBRE LA RENDA MÍNIMA D'INSERCIÓ, 2015

LA GESTIÓ DE LA RENDA MÍNIMA D'INSERCIÓ A LES ILLES BALEARS (2015)

1. La normativa de la renda mínima a les Balears. Anàlisi comparativa amb altres comunitats autònomes

Les normatives autonòmiques sobre la renda mínima d'inserció tracten de recollir les directrius o les recomanacions plantejades en els plans regionals d'inclusió social respectius, ajustats al Pla Nacional d'Acció per a la Inclusió Social 2013-2016 (PNAin).

A les Illes Balears la renda mínima es regula mitjançant el Decret 117/2001, de 28 de setembre. Tot i que la comunitat autònoma no té un pla d'inclusió autonòmic, l'Estatut d'autonomia, a l'**article 21, "Pobresa i inserció social"**, recull l'obligatorietat dels poders públics de les Illes Balears de "garantir el dret dels ciutadans de les Illes Balears en estat de necessitat a la solidaritat i a una renda mínima d'inserció en els termes prevists en la Llei".

Així doncs, en la jerarquia protectora, el darrer lloc de la xarxa està ocupat per les rendes mínimes d'inserció de les comunitats autònomes, les quals, en general, garanteixen un nivell molt inferior als nivells de pobresa relativa.

Els programes de rendes mínimes d'inserció, com a part del Sistema Públic de Serveis Socials, són una competència exclusiva de les comunitats autònomes, a l'empara del que estableix la Constitució espanyola.

1.1. Els requisits d'accés

Des de la implantació de la renda mínima d'inserció (RMI), la normativa balear s'ha anat ajustant amb la finalitat d'intensificar-ne l'eficàcia. Una part important de les reformes estan relacionades amb la flexibilització dels requisits d'accés, la qual cosa ha permès estendre la cobertura a situacions que abans en quedaven excloses.

A les Illes Balears, l'RMI és una prestació de caràcter personal, encara que destinada al conjunt de la unitat familiar; per tant, els requisits també són bàsicament de caràcter personal. La comparació amb la normativa de les distintes comunitats autònomes reflecteix que aquesta és una característica general.

Aquests programes, que reben denominacions distintes i tenen diferents formes d'accés, requisits, durada o quantia segons cada administració, tenen en comú que estan destinats a persones o famílies a les quals manquen recursos econòmics

suficients per atendre les seves necessitats bàsiques i els proporcionen els mitjans necessaris per cobrir aquesta mancança, juntament amb un procés d'intervenció social que, en alguns casos, es vincula amb la inserció laboral.

La totalitat de les normes autonòmiques vigents en matèria d'ingressos mínims d'inserció subordinen l'obtenció de la prestació a una condició de residència prèvia i continuada en els territoris respectius. La regla més estesa és la d'exigir un any d'antiguitat en la residència. Només les Illes Balears i Galícia minimitzen aquesta condició, atès que redueixen el temps exigít a sis mesos, i la Comunitat Valenciana no ho estipula.

QUADRE 1. Requisits de naturalesa administrativa (2014)

<i>Comunitat autònoma</i>	<i>Persona beneficiària</i>	<i>Temps de constitució de la unitat familiar</i>	<i>Empadronament</i>	<i>Temps de residència</i>	<i>Edat mínima</i>
Andalusia	Unitat familiar	12 mesos	12 mesos	12 mesos	25 anys
Aragó	Titular	No s'exigeix	12 mesos	12 mesos	18 anys, o menors d'edat amb càrregues familiars o persones amb grau de discapacitat
Astúries	Unitat de convivència	6 mesos	Estar empadronat	24 mesos	25 anys, o persones entre 18 i 25 anys amb situació d'orfanat absoluta, amb un grau de discapacitat igual o superior al 45 %, amb persones dependents o menors a càrrec seu, amb una relació afectiva permanent, víctimes de violència domèstica, o que han conclòs estància en institucions tutelars o centres de menors infractors o institucions penitenciàries
Illes Balears	Titular	6 mesos	Estar empadronat	6 mesos	25 anys, o persones en procés de desinstitucionalització amb menors o persones en situació de discapacitat a càrrec seu, que hagin sofert maltractament – situació d'orfanat–
Canàries	Titular	No s'exigeix	6 mesos	36 mesos	25 anys
Cantàbria	Unitat perceptora	No s'exigeix	12 mesos	12 mesos	Entre 23 i 65 anys, o més grans de 18 anys en situació d'orfanat absoluta o amb menors o persones dependents legalment reconegudes a càrrec seu, o més grans de 65 anys amb menors o persones dependents legalment reconegudes a càrrec seu
Castella-la Manxa	Unitat familiar	12 mesos	24 mesos	24 mesos	25 anys, o 18 anys amb menors a càrrec

Castella i Lleó	Titular / Unitat familiar o de convivència	No s'exigeix	12 mesos per al titular; a la resta no s'exigeix període de carència	12 mesos per al titular; a la resta no s'exigeix període de carència	Entre 25 anys i l'edat que permeti l'accés a prestacions contributives o no contributives
Catalunya	Titular / Unitat familiar	12 mesos	Estar empadronat	24 mesos	Major de 25 anys o de 18 amb càrregues familiars
Extremadura	Titular / Unitat familiar o de convivència	No s'exigeix	12 mesos	12 mesos	25 anys, amb excepcions
Galícia	Unitat de convivència	No s'exigeix	6 mesos	6 mesos	25 anys, amb excepcions
La Rioja (1)	Titular / Unitat de convivència	12 mesos	12 mesos	12 mesos	25 anys, o persones entre 16 i 25 anys amb menors o persones amb discapacitat a càrrec seu, o orfes de pare i mare
Madrid	Unitat de convivència	6 mesos	12 mesos	12 mesos	25 anys, o persones de menys de 25 anys amb menors o persones amb discapacitat a càrrec seu
Múrcia	Unitat de convivència	No s'exigeix	12 mesos	5 anys	25 anys, o persones de menys de 25 anys amb menors o persones amb discapacitat a càrrec seu
Navarra	Unitat familiar	No s'exigeix	Estar empadronat	24 mesos	25 anys
País Basc	Unitat de convivència	12 mesos	Tres anys continuats, o un si s'és persona perceptora de pensió, víctima de violència de gènere o s'acredita activitat laboral remunerada de cinc anys, o cinc anys ininterromputs en els darrers deu anys	Tres anys continuats, o un si s'és persona perceptora de pensió, víctima de violència de gènere o s'acredita activitat laboral remunerada de cinc anys, o cinc anys ininterromputs en els darrers deu anys	23 anys
Comunitat Valenciana	Titular / Unitat familiar o de convivència	No s'exigeix	24 mesos	No s'estipula en la Llei	25 anys

Font: Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat. Informe sobre rendes mínimes d'inserció (2014).

(1) Ingress mínim d'inserció i ajudes d'inclusió social.

Per ser persona beneficiària de la prestació es requereix una edat mínima. Gairebé totes les comunitats autònomes, a excepció d'Aragó i el País Basc, exigeixen que la persona titular del dret tenguí, com a mínim, 25 anys¹, si bé hi ha la possibilitat de rebaixar aquest límit per raons socioeconòmiques varies (a les Illes Balears, es

¹ També s'hi inclouen els menors de 25 anys amb càrregues familiars amb algunes particularitats, com són les persones en procés de desinstitucionalització, amb persones menors o persones en situació de discapacitat al seu càrrec, en situació d'orfanat o que hagin sofert maltractaments.

consideren, entre altres qüestions, l'elevada taxa d'abandonament educatiu, l'emancipació primerenca dels joves, etc.).

Durant aquests anys de crisi econòmica, algunes comunitats autònomes han modificat la normativa (no és el cas de les Illes Balears), la qual cosa ha comportat una restricció de les condicions d'accés a la renda mínima d'inserció. Així, per exemple, vuit comunitats autònomes han ampliat el temps de residència mínima exigida o la data de constitució de la unitat de convivència, han limitat el temps de prestació o han ampliat el termini de resolució.

Malgrat que, durant els anys de crisi econòmica, els canvis recents en la legislació han restringit els requisits d'accés, per l'any 2014, les dades demostren una tendència a la inversa en algunes comunitats autònomes. Galícia i La Rioja han reduït els mesos exigits de residència i empadronament. Catalunya, Múrcia i Astúries han ampliat l'edat mínima per sol·licitar la prestació a persones joves per sota els 25 anys, encara que sempre de manera excepcional.

1.2. Les obligacions explícites de les persones titulars de la prestació

Les Illes Balears, igual que la majoria dels programes d'altres comunitats autònomes, estableixen l'obligació de destinar els diners percebuts a cobrir les necessitats bàsiques dels membres de la llar, així com de comunicar les variacions que es produeixin en la situació personal o patrimonial. Així mateix, obliguen la persona beneficiària a recórrer prèviament a alguna alternativa possible abans de sol·licitar l'RMI.

A les Illes Balears no és una obligació reintegrar els cobraments indeguts, com tampoc no ho és col·laborar amb l'Administració, que és la prescripció general de la majoria de comunitats autònomes.

La normativa de les Illes Balears recull la prohibició de rebutjar ofertes d'ocupació adequades, però no la prohibició de mendicar ni l'obligació d'escolaritzar els fills en edat escolar.

D'altra banda, totes les comunitats autònomes imposen a la persona destinatària l'obligació de subscriure un "compromís d'inserció" per a la realització d'activitats de promoció personal i socioprofessional.

1.3. Els ingressos garantits

El quadre següent reflecteix que la quantia de les prestacions fluctua de manera notable al llarg del territori estatal. Les Illes Balears pertanyen al grup de regions on la quantia de les prestacions és de les mitjanes (de les disset comunitats autònomes, és la vuitena amb la prestació més alta). En aquest quadre, es reflecteixen les dades relatives a 2014, amb l'objectiu de poder fer una anàlisi comparativa per comunitats autònomes. A les Illes Balears², l'any 2014, l'import de la prestació bàsica mensual era de 426,86 €.

QUADRE 2. Ingressos garantits l'any 2014 segons la comunitat autònoma

Comunitats autònomes	Quantitat econòmica titular	(%) SMI 645,30 €	(%) IPREM 532,51 €
Andalusia	400,09 €	62,00 %	75,13 %
Aragó	441,00 €	68,34 %	82,82 %
Astúries	442,96 €	68,64 %	83,18 %
Illes Balears	426,86 €	66,15 %	80,16 %
Canàries	472,16 €	73,17 %	88,67 %
Cantàbria	426,01 €	66,02 %	80,00 %
Castella-la Manxa	372,76 €	57,77 %	70,00 %
Castella i Lleó	426,00 €	66,02 %	80,00 %
Catalunya	423,70 €	65,66 %	79,57 %
Extremadura	426,00 €	66,02 %	80,00 %
Galícia	399,38 €	61,89 %	75,00 %
Madrid	375,55 €	58,20 %	70,52 %
Múrcia	300,00 €	46,49 %	56,34 %
Navarra	548,51 €	85,00 %	103,00 %
País Basc	665,90 €	103,19 %	125,05 %
La Rioja	372,76 €	57,77 %	70,00 %
Comunitat Valenciana	385,18 €	59,69 %	72,33 %

Font: Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat. Informe sobre rendes mínimes d'inserció (2014).

2. La cobertura de les rendes mínimes d'inserció

L'RMI es pot definir com una prestació econòmica concebuda perquè cap persona no es quedi sense atendre les necessitats bàsiques per viure, de manera que marca un nivell mínim de protecció social.

Ara bé, en relació amb els nivells de cobertura de les persones titulars, l'increment progressiu de població coberta es concentra en algunes comunitats autònomes; principalment, el País Basc (amb 35,97 titulars per cada mil habitants), seguit de

² L'import de la prestació bàsica mensual per l'any 2015 és de 428,03 €.

Navarra (18,28 %) i Astúries (14,64 %). A les Illes Balears, la cobertura és del 2,67 %. D'altra banda, només quatre comunitats autònomes superen la ràtio de la taxa de cobertura de deu persones perceptores per cada mil habitants (País Basc, Navarra, Astúries i Cantàbria).

Segons el nombre de persones perceptores o membres dependents, l'índex de cobertura a les Balears és del 8,55 %, mentre que la mitjana estatal és del 13,19 %. I, una vegada més, Navarra i el País Basc registren la taxa de cobertura més elevada, amb un 60,16 % i un 51,42 %, respectivament. Mentre que Castella-la Manxa, Múrcia i Canàries són les comunitats autònomes amb la taxa de cobertura més baixa, amb un 5,18 %, un 6,22 % i un 6,86 %. El que constata una gran dispersió entre els valors més alts i més baixos de la taula, molt allunyats de la mitjana estatal.

QUADRE 3. Taxa de cobertura de la renda mínima d'inserció segons la comunitat autònoma (2014)

	Població (padró 2014)	Titulars de la prestació	Total de persones perceptores	Taxa de cobertura de titulars per cada 1.000 hab.	Taxa de cobertura de persones perceptores per cada 1.000 hab.
Andalusia	8.402.305	22.636	64.463	2,69	7,67
Aragó	1.325.385	7.717	27.107	5,82	20,45
Astúries	1.061.756	15.540	34.687	14,64	32,67
Illes Balears	1.103.442	2.941	9.434	2,67	8,55
Canàries	2.104.815	7.024	14.437	3,34	6,86
Cantàbria	588.656	6.643	13.924	11,29	23,65
Castella-la Manxa	2.078.611	2.528	10.772	1,22	5,18
Castella i Lleó	2.494.790	13.560	33.897	5,44	13,59
Catalunya	7.518.903	27.071	68.559	3,60	9,12
Extremadura	1.099.632	9.834	25.205	8,94	22,92
Galícia	2.748.695	12.071	26.104	4,39	9,50
Madrid	6.454.440	24.101	80.182	3,73	12,42
Múrcia	1.466.818	3.230	9.123	2,20	6,22
Navarra	640.790	11.715	38.552	18,28	60,16
País Basc	2.188.985	78.745	112.567	35,97	51,42
La Rioja	319.002	2.494	-	7,82	-
Comunitat Valenciana	5.004.844	15.127	40.283	3,02	8,05
Total	46.771.341	264.279	616.885	5,65	13,19

Font: Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat. Informe sobre rendes mínimes d'inserció (2014).

La despesa executada l'any 2014 es va situar en 1.167.033.741,89 € (vegeu el QUADRE 4), la qual cosa comporta una despesa mitjana de 3.548,91 € per persona titular. Catalunya (5.984,68 €), País Basc (5.528,86 €) i Astúries (5.299,87 €) són les comunitats autònomes amb una despesa mitjana més elevada per titular de la prestació. Per contra, Andalusia i la Comunitat Valenciana registren una despesa per titular molt per sota de la mitjana del conjunt de l'Estat, les quals no arriben a 2.000 € per persona titular de la prestació de l'RMI. La diferència entre la despesa anual per titular més alta i la més baixa és de 4.222,27 € per persona titular.

Les Illes Balears se situen en la onzena posició del rànquing per comunitats autònomes (una posició més baixa de la que ocupa segons l'import de la prestació, fet que suposa posicionar-se a la part baixa en relació amb la despesa anual per titular de la prestació).

QUADRE 4. Despesa anual de la renda mínima d'inserció segons la comunitat autònoma (2014)

	Despesa anual executada	Despesa anual per titular de la prestació	Despesa anual per total de persones perceptores
Andalusia	90.655.098,00	4.004,91	1.406,31
Aragó	28.653.114,00	3.712,99	1.057,04
Astúries	82.359.990,28	5.299,87	2.374,38
Illes Balears	9.267.985,45	3.151,30	982,40
Canàries	26.500.000,00	3.772,78	1.835,56
Cantàbria	17.370.000,00	3.718,69	1.817,52
Castella-la Manxa	5.530.000,00	2.187,50	513,37
Castella i Lleó	55.000.000,00	4.056,05	1.622,56
Catalunya	162.011.252,50	5.984,68	2.363,09
Extremadura	17.543.218,10	1.783,94	696,02
Galícia	44.050.149,79	3.649,25	1.687,49
Madrid	99.100.000,00	4.111,86	1.235,94
Múrcia	7.167.732,82	2.219,11	785,68
Navarra	49.000.000,00	4.182,67	1.271,01
País Basc	435.370.000,00	5.528,86	3.867,65
La Rioja	6.850.000,00	2.746,59	2.746,59
Comunitat Valenciana	26.660.000,00	1.762,41	661,82
Total	1.167.033.741,89	3.548,91	1.492,08

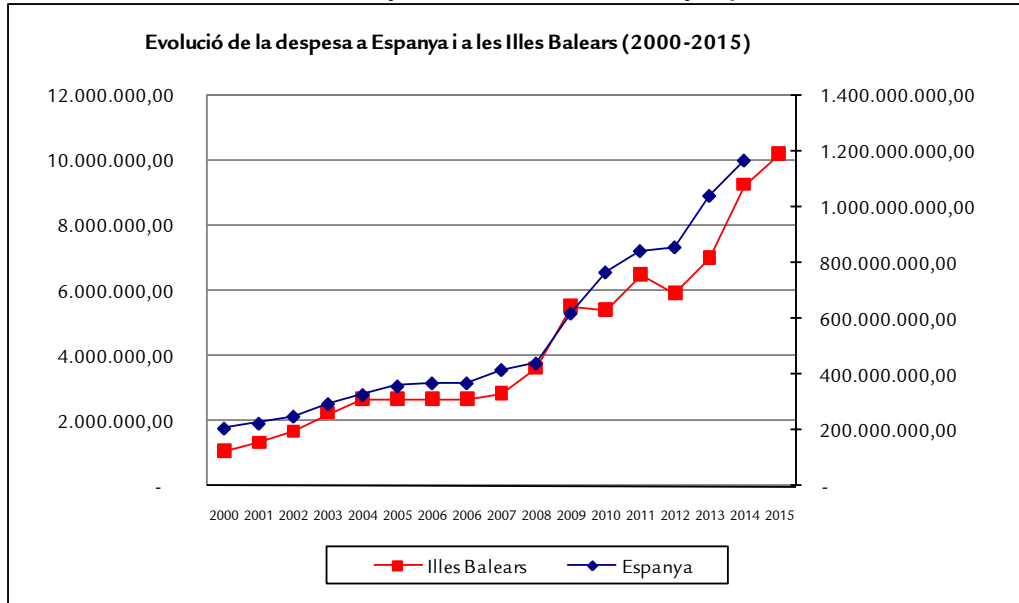
3. Evolució de la despesa

L'evolució de la despesa de l'RMI a les Illes Balears ha mantingut un creixement constant pràcticament des de l'entrada en vigor del nou Decret. No obstant això, la repercussió més important en relació amb la despesa executada arriba els anys 2003 i 2004, quan se'n constata un augment significatiu. Realment, però, és a partir de l'any 2007 quan la despesa creix de manera molt considerable, una mitjana de prop del 23 % durant el període que va de l'any 2007 al 2011; i és, sobretot, durant els primers moments de la crisi quan augmenta de manera important — també en el conjunt d'Espanya—, fet que, a la vegada, suposa un increment de la taxa de cobertura. Com s'observa en el gràfic següent, l'any 2012 es produeix una caiguda del 8,86 % en relació amb l'any 2011. A partir de l'any 2013 les dades constaten un repunt que es manté fins a l'actualitat, de fet, l'any 2015 es produeix un creixement en valors relatius del 10,2 %.

La despesa executada per l'any 2015 en l'RMI ha pujat a 10.215.450,06 €. D'aquest total, els consells insulars han fet una aportació de 3.925.843,53 € (3.396.815,27 € el de Mallorca, 526.167,06 € el de Menorca i 2.861,20 € el de Formentera).

GRÀFIC 1. Evolució de la despesa anual de l'RMI a Espanya i a les Illes Balears

Font: Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, i Conselleria de Serveis Socials i Cooperació (no es disposa de les dades de 2014 per al conjunt d'Espanya).

QUADRE 5. Despesa anual executada de la renda mínima d'inserció per illes

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mallorca	2.032.431,30 €	2.374.419,59 €	2.185.969,13 €	2.005.002,35 €	2.132.334,97 €	2.745.392,89 €	4.512.930,70 €	4.895.240,41 €	5.688.794,52 €	5.196.986,76 €	5.935.809,56 €	7.852.262,65 €	8.929.273,63 €
Menorca	119.123,55 €	235.121,81 €	290.074,50 €	433.527,67 €	466.858,94 €	589.995,85 €	676.464,03 €	287.598,45 €	502.454,50 €	480.119,00 €	816.219,76 €	1.106.226,19 €	954.668,22 €
Eivissa	144.694,32 €	144.143,14 €	165.212,04 €	195.464,84 €	258.425,16 €	287.958,72 €	342.385,31 €	238.816,54 €	300.341,67 €	241.366,42 €	251.205,56 €	296.929,30 €	319.696,32 €
Formentera	-	-	-	-	-	-	4.315,08 €	7.046,44 €	7.866,94 €	5.216,25 €	9.195,12 €	12.567,31 €	11.811,89 €
Total Illes Balears	2.296.249,17 €	2.753.684,54 €	2.641.255,67 €	2.633.994,86 €	2.857.619,07 €	3.623.347,46 €	5.536.095,12 €	5.428.701,84 €	6.499.457,63 €	5.923.688,43 €	7.012.430,00 €	9.267.985,45 €	10.215.450,06 €

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

En relació amb la variació interanual de la despesa executada per territoris durant l'any 2015 el creixement es reparteix de forma desigual i asimètrica. Mallorca i Eivissa, amb el 13,72 % i el 7,67 %, respectivament, són les illes que presenten creixements positius al llarg del 2015, mentre que Menorca i Formentera presenten una situació inversa amb creixements negatius del -13,70 % i del -6,01 %, respectivament.

La despesa executada a Mallorca s'estén dels 7.852.262,65 € l'any 2014 als 8.929.273,63 € l'any 2015 sent l'illa que registra la major pujada. Eivissa passa dels 296.929,30 € durant el 2014 a 319.696,32 € l'any 2015 amb un creixement més moderat. La pitjor part se la'n du Menorca amb 151.557,97 € menys que l'any anterior, el que en termes percentuals suposa -13,70 % i Formentera, que encara que decreix, no ho fa de forma tan acusada (-6,01 %).

QUADRE 6. Despesa anual en euros per titular i illa (2015)

	2015
Mallorca	3.557,48 €
Menorca	1.993,04 €
Eivissa	3.196,96 €
Formentera	1.968,65 €
Total Illes Balears	3.300,63 €

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

La despesa anual en euros per titular, segons la relació entre el nombre de persones titulars i la despesa executada per cada consell insular, també mostra una disparitat entre illes. Així, la despesa anual mitjana per titular pel conjunt de les Illes Balears és de 3.300,63 €, però mentre que Mallorca disposa de 3.557,48 €, Formentera només disposa de 1.968,65 € per titular.

4. Evolució i situació actual de les persones titulars de la renda mínima d'inserció³

L'any 1996 (any de creació del STC, l'actual RMI) s'esdevé una entrada important i ràpida de persones beneficiàries. Amb l'entrada en vigor de les noves bases reguladores⁴, es produeix un augment considerable de les prestacions durant l'any 1998. Des d'aquest moment, el nombre de persones perceptores s'estabilitza fins l'any 2001.

A partir de llavors, amb un mercat laboral molt favorable, hi torna a haver un creixement sostingut i constant. Finalment, a partir de l'any 2007, la tendència es manté a l'alça, com a conseqüència de la recessió econòmica actual. L'any 2009 és quan es registra l'augment més important en valors absoluts i relatius des del començament de la crisi. La tendència a l'alça canvia els anys 2012 i 2013, en què va disminuir el nombre de titulars, i es registrà una xifra estable prop de les 2.200 persones titulars de la prestació de l'RMI, una estabilitat que s'acabà l'any 2014⁵, amb l'augment del 30,7 % de titulars de l'RMI.

³ S'han presentat 1.924 sol·licituds de l'RMI i se n'han denegat 97. Així mateix, 534 persones s'han donat de baixa de la prestació de l'RMI, perquè s'han incorporat al mercat laboral.

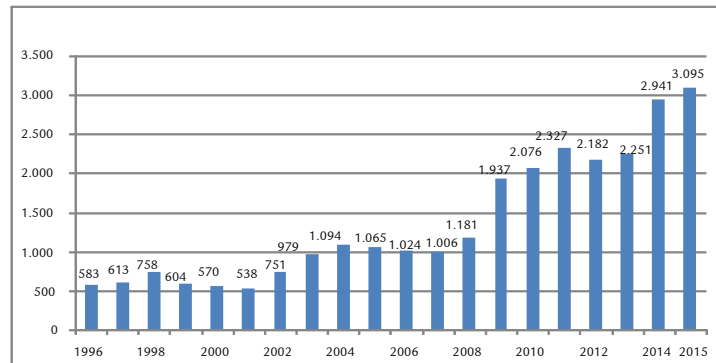
⁴ El mes de juliol de 1997, entren en vigor les noves bases reguladores de l'RMI. Aquest canvi suposa que els perceptors de l'RMI tinguin dotze mesos de prestació (poden sol·licitar renovar la prestació mig any més i així disposen de divuit mesos), mentre que amb les bases antigues s'havia d'esperar mig any per tramitar la nova sol·licitud.

⁵ Des dels serveis socials municipals, es fa una feina de contenció de les noves demandes i, en molts casos, també s'ha limitat el temps de la prestació, la qual cosa ha significat ajustar les persones titulars al pressupost disponible.

Pel que fa l'any 2015, la xifra de titulars es manté estable respecte de l'any anterior, amb una lleugera tendència a l'alça del 5,2 %, el que en valors absoluts comporta 3.095 persones titulars. Aquesta dada, suposa el nombre més alt de persones perceptores de l'RMI de tota la sèrie històrica i, per tant, des de l'entrada en vigor del Decret 117/2001.

GRÀFIC 3. Persones titulars de la renda mínima d'inserció a les Illes Balears(1996-2015)

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

L'evolució del nombre de titulars és força diferent per illes. Mallorca i les Pitiüses presenten una evolució descendent entre els anys 2004 i 2007, i des del 2008 fins al 2011 es produeix un increment molt considerable en aquestes illes, que s'acaba moderant entre els anys 2012 i 2013. Per l'any 2014 torna a canviar la tendència per tornar a produir-se un augment del nombre de persones titulars que es manté l'any 2015 a Mallorca i no tant a les Pitiüses, on el nombre de titulars es mostra estable.

Menorca, per contra, registra forts creixements interanuals des del 2005 fins al 2009, i els tres anys posteriors (del 2010 al 2012) registra una tendència més estable en què el nombre de persones titulars oscil·la entre 251 i 259, per tornar a experimentar un repunt a partir de l'any 2013. Aquest repunt acaba l'any 2015 amb un descens de 41 titulars respecte l'any anterior.

Durant l'any 2015, Mallorca creix en 197 titulars, fet que suposa el 9 % més que l'any 2014. Per contra, a Menorca i a Eivissa és produeix un decreixement de 41 titulars a Menorca i 2 a Eivissa, el que en termes relatius suposa un descens del 8 % i del 2 %, respectivament. Formentera registra 6 persones titulars com l'any passat.

QUADRE 7. Persones titulars de l'RMI per illes (2003-2015)

	Mallorca	Menorca	Eivissa i Formentera (fins al 2009)	Formentera
2003	858	83	38	
2004	926	127	42	
2005	887	139	39	
2006	767	221	36	
2007	750	225	31	
2008	894	239	48	
2009	1.541	297	96	3
2010	1.714	251	105	6
2011	1.958	259	104	6
2012	1.840	252	87	3
2013	1.761	394	90	6
2014	2.313	520	102	6
2015	2.510	479	100	6

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

5. Característiques de les persones titulars

5.1. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció per municipis i illes

A Mallorca, la distribució territorial de persones beneficiàries mostra una forta correlació amb la distribució de la població. El volum més gran d'expedients es concentra a Palma (48,09 %) i als municipis de més de 25.000 habitants: Lluçmajor, Inca i Calvià, que gestionen el 7,29 %, el 4,78 % i el 4,70 % dels expedients, respectivament. Sa Pobla gestiona el 3,27 % del total d'expedients. Manacor i Marratxí, tot i el volum important de població que tenen, només gestionen el 1,43 % i el 2,79 % dels expedients totals, respectivament. A l'altre costat hi ha els municipis amb el volum de gestió d'expedients més baix, com són Felanitx, Sant Joan, Porreres, Andratx i Santanyí.

D'altra banda, també cal fer referència als municipis mallorquins en què la gestió de l'RMI, històricament, és pràcticament nul·la: el perfil més nombrós respon a pobles petits de la serra de Tramuntana.

A Menorca, la major proporció de persones perceptores es produeix a Ciutadella i Maó, amb el 44,26 % i el 30,48 % de titulars, respectivament. També destaca la concentració al municipi d'es Castell (10,86 % sobre el total d'expedients).

A Eivissa, també és a la capital on es concentra el nombre més gran de persones beneficiàries titulars: el 62,00 % són a la ciutat d'Eivissa; en segon lloc hi ha Santa Eulària des Riu (29,00 %) i, després, Sant Antoni de Portmany (5,00 %).

La taxa de cobertura mitjana (incidència per cada 1.000 habitants de 25 a 64 anys) per illes és la següent: Menorca, amb el 8,87 ‰, històricament és l'illa amb més

cobertura per habitant; seguida de Mallorca, amb el 4,99 ‰; Eivissa amb l'1,10 ‰ i, finalment, Formentera amb el 0,76 ‰.

En conclusió, es pot afirmar que l'oferta del programa no arriba en les mateixes condicions als diferents municipis i que les probabilitats d'accedir a la prestació de l'RMI varia, no només segons la situació de necessitat del nucli familiar, sinó també pel fet de residir a una illa determinada i a un municipi o altre, la qual cosa comporta un tractament diferencial entre els ciutadans de les illes. Són tres les variables que condicionen el nombre de persones titulars: la població del municipi, la centralitat i la mateixa gestió de l'oferta.

5.2. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció segons el sexe

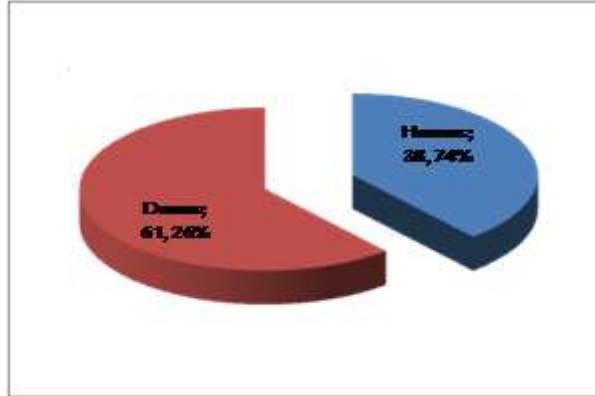
A les Illes Balears, la distribució de les persones titulars per sexe és la següent: el 61,26 % són dones, i el 38,74 %, homes. Per illes, Formentera és la que presenta el perfil més feminitzat, amb el 66,67 % de dones titulars de l'RMI, seguida de Mallorca i Eivissa amb un perfil molt semblant, del 62,59 % i del 62,00 %, respectivament. Menorca és l'illa que presenta una distribució més equilibrada, amb el 54,07 % de dones sobre el total de persones titulars de l'RMI.

Si partim de la premissa que els titulars de l'RMI representen l'últim esglaó social, les dades constaten que aquest esglaó té un rostre majoritàriament femení. Estudis fets constaten que homes i dones patim la pobresa de manera diferent amb causes i efectes específics. La trajectòria vital de les dones condueix a un major risc de patir situacions de major vulnerabilitat, conseqüència d'una trajectòria vital condicionada no només a l'accés als recursos materials (ingressos), sinó també simbòlics (a un estatus), i relacionals (xarxes)⁶.

⁶ Així ho afirma el document "La pobreza en España desde una perspectiva de género" (Fundació FOESSA i Càritas, 2014)

GRÀFIC 5. Distribució de les persones titulars de l'RMI per sexe (2015)

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

5.3. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció segons el grup d'edat

L'edat és una altra variable que aporta el perfil de les persones beneficiàries. En el quadre següent s'observa que hi ha una alta incidència del perfil més jove: el 52,5 % de les persones beneficiàries té entre 25 i 44 anys, tot i que, en els darrers anys, els grups d'edat entre 45 i 54 anys han guanyat pes respecte del conjunt de titulars. La crisi econòmica, certament, afecta la població més jove; però l'atur de llarga durada més les continuades reformes laborals i de subsidis d'atur han suposat, per a la població més gran de 50 anys (grup de població que suposa el 30,9 % sobre el total de titulars de l'RMI), un enduriment de la seva situació econòmica que, en molts casos, ha implicat accedir a la renda mínima d'inserció.

QUADRE 8. Distribució de les persones titulars de l'RMI per grup d'edat (2015)

	Dones	Homes	Total	% dones	% homes	% total
15-19	13	2	15	0,7%	0,2%	0,5%
20-24	60	11	71	3,2%	0,9%	2,3%
25-29	135	35	170	7,1%	2,9%	5,5%
30-34	265	103	368	14,0%	8,6%	11,9%
35-39	361	169	530	19,0%	14,1%	17,1%
40-44	346	210	556	18,2%	17,5%	18,0%
45-49	237	192	429	12,5%	16,0%	13,9%
50-54	211	200	411	11,1%	16,7%	13,3%
55-59	131	140	271	6,9%	11,7%	8,8%
60-64	95	104	199	5,0%	8,7%	6,4%
65 i més	42	33	75	2,2%	2,8%	2,4%
Total	1896	1199	3095	100,0%	100,0%	100,0%

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

Menorca és l'illa que té la incidència més alta de persones titulars entre 25 i 44 anys, el 54,7 % sobre el total de titulars. A continuació hi ha Mallorca, amb un percentatge del 52,2 %, finalment Formentera i Eivissa, amb el 50% i el 49%, respectivament. Aquí cal destacar que el col·lectiu de persones més grans de 50 anys

a Eivissa representa el 37,0 % de les persones beneficiàries, mentre que la mitjana a les Illes Balears és del 30,9 %.

Des d'una perspectiva de gènere, el 58,4 % de les dones titulars tenen entre 25 i 44 anys mentre que tan sols el 43,1 % són homes, d'altra banda, el percentatge d'homes titulars majors de 50 anys és més elevat que els de les dones, amb un 39,8% i un 25,3 %, respectivament. Respecte a les dones, s'observa un repunt important de dones titulars a partir dels 30 anys, que precisament coincideix en l'edat mitjana de maternitat, que segons les dades de l'Institut Nacional d'Estadística es situa a les Illes Balears en els 31,5 anys per l'any 2014. El repunt es manté a l'alça fins als 44 anys, per tant, el percentatge major de dones titulars s'inicia amb la procreació i es consolida al llarg dels anys posteriors a la maternitat.

5.4. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció segons el nivell d'estudis

L'educació es considera un dels factors clau a l'hora de construir les trajectòries vitals i laborals dels individus, i és un element important en la superació de la crisi actual. Una part important de les persones titulars de l'RMI no tenen els estudis primaris finalitzats i es poden considerar analfabetes funcionals (analfabetes i sense estudis); es tracta d'un percentatge del 29,14 %, és a dir, quasi un terç de les persones titulars de l'RMI. Així mateix, les persones titulars que només tenen estudis primaris suposen el 45,04 %.

Per illes, destaca Formentera i Mallorca amb la presència més important de persones sense estudis: el 32,55 % de les persones titulars de l'RMI a Formentera i el 32,55 % de les persones titulars a Mallorca. D'altra banda, també destaca Mallorca perquè és l'illa amb el percentatge més alt de persones amb estudis universitaris de diplomatura: el 4,58 %. La segueixen Menorca, amb l'1,67 %, i Eivissa, amb l'1 %. Menorca és l'illa que registra més titulars de l'RMI amb estudis de llicenciatura (el 2,51 % sobre el total de persones perceptores).

Pel que fa al nivell d'estudis obligatoris (ESO), Eivissa registra el percentatge més elevat: el 48,00 %, la qual cosa comporta 16,45 punts percentuals més que la mitjana de les Balears.

Finalment, Menorca sobresurt pel fet de tenir més titulars de l'RMI amb estudis de formació professional.

QUADRE 9. Distribució de les persones titulars de l'RMI per nivell d'estudis (2015)

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
Analfabets	0,44%	1,46%	0,00%	0,00%	0,58%
Sense estudis	32,55%	11,27%	11,00%	33,33%	28,56%
Primer grau	43,39%	56,99%	30,00%	33,33%	45,04%
ESO	16,57%	12,32%	48,00%	16,67%	16,93%
Batxillerat	2,47%	7,52%	8,00%	16,67%	3,46%
FP de grau mitjà	0,00%	3,76%	1,00%	0,00%	0,61%
FP de grau superior	0,00%	2,51%	0,00%	0,00%	0,39%
Diplomatura	4,58%	1,67%	1,00%	0,00%	4,01%
Llicenciatura	0,00%	2,51%	1,00%	0,00%	0,42%
Doctorat	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

5.5. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció segons la procedència

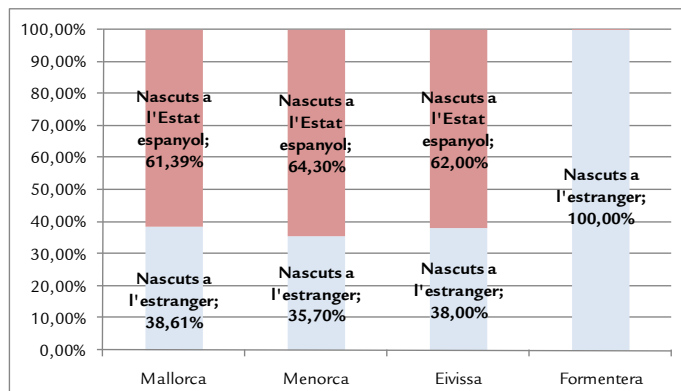
Pel que fa a la procedència dels titulars, l'arribada de persones originàries de països en vies de desenvolupament a les Illes Balears, sobretot a partir de l'any 2000, va suposar un canvi de perfil dels beneficiaris de l'RMI. L'any 2014, per primera vegada al llarg de la sèrie analitzada, hi ha més presència de persones nascudes a l'Estat espanyol que a l'estranger, aquesta tendència es manté l'any 2015: el 61,7 % de les persones titulars de l'RMI són nascudes a Espanya.

Malgrat l'any 2015 que el percentatge majoritari de persones titulars d'RMI correspon a persones nascudes a l'Estat espanyol, la població estrangera és més usuària de l'RMI del que li pertocaria per pes poblacional. Aquest fet queda reflectit en les diferències per taxes. Per cada mil habitants nascuts a l'Estat espanyol hi ha 2,2 que reben l'RMI, aquesta taxa s'incrementa a 4,9 per mil entre els nascuts a l'estranger.

Pel que fa a les persones nascudes a l'estranger, la zona de procedència majoritària és el Magrib o Àfrica del Nord, amb un 35,4 %, seguida d'Amèrica del Sud (22,1 %), l'Europa dels 27-28, (17,5 %) i, en quart lloc, l'Àfrica subsahariana (16,55 %).

GRÀFIC 6. Distribució de les persones titulars de l'RMI per procedència i illa (2015)

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

Tal com s'observa en el GRÀFIC 6, a Formentera el 100 % de les persones titulars de l'RMI són d'origen estranger; a Mallorca, el 38,61 %, a Eivissa, el 38,00 %, i a Menorca, el 35,70 %. El fet que, al llarg dels anys anteriors a la crisi, les persones nascudes a les Illes Balears representessin un percentatge molt elevat de perceptors de l'RMI, donava a entendre que aquest sector de població era el que patia majoritàriament una situació d'exclusió social. Amb la crisi econòmica actual, s'ha invertit el perfil de persones titulars segons la procedència, i el col·lectiu de persones nascudes a l'Estat espanyol, a partir del 2014, encapçala el nombre de titulars que han percebut l'RMI. Encara que, tal com s'ha mencionat, la població estrangera és més usuària del que li pertocaria per pes poblacional.

5.6. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció segons el perfil de risc

L'anàlisi de diferents grups de població que, per la seva especial vulnerabilitat, es poden veure afectats per processos d'exclusió dona una idea més aproximada de les característiques personals i l'origen social de les persones beneficiàries⁷ de l'RMI.

Pel que fa a l'illa de Mallorca, només es disposa de dades relatives a persones immigrants extracomunitàries i famílies monoparentals. El 37,05 % de les persones titulars de la prestació són immigrants, seguides de les famílies monoparentals (29,24 %).

Amb la resta de perfils de risc, es pot afirmar que a Menorca el perfil majoritari és el de les persones que han esgotat la prestació d'atur (26,52 %), seguit de les famílies monoparentals (23,14 %) i el grup de persones que presenten altres perfils de risc com addiccions, salut mental, menors desinstitucionalitzats (20,27 %). A Eivissa el

⁷ Una persona beneficiària de l'RMI pot estar en més d'un grup dels anomenats com a "perfil de risc".

25,00 % són famílies monoparentals, seguides de les persones immigrants (24,00 %) i de les persones que han esgotat la prestació d'atur (21,00 %). A Formentera els titulars són les persones immigrants (66,67 %), les famílies monoparentals (16,67 %) i les persones que han esgotat la prestació d'atur (16,67 %).

A mode de conclusió, es pot afirmar, que la població beneficiària de la prestació de l'RMI és heterogènia. De tota manera, destaquen els casos de naturalesa laboral, ens referim a les persones que han esgotat la prestació d'atur, les famílies monoparentals i les persones immigrants. Tanmateix el pes de cada ítem és diferent per a cada illa.

QUADRE 10. Distribució de les persones titulars de l'RMI per perfil de risc (2015)

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Persones immigrants	37,05%	6,42%	24,00%	66,67%
Famílies monoparentals	29,24%	23,14%	25,00%	16,67%
Violència de gènere	0,00%	1,35%	1,00%	0,00%
Població gitana	0,00%	0,68%	5,00%	0,00%
Persones en exclusió social greu	0,00%	5,41%	10,00%	0,00%
Persones que han esgotat la prestació d'atur	0,00%	26,52%	21,00%	16,67%
Altres (addiccions, salut mental, menors desinstitucionalitzats...)	0,00%	20,27%	14,00%	0,00%
No ho sap / no contesta	33,71%	-	-	-
Sense perfil de risc significatiu	-	16,22%	-	-
Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

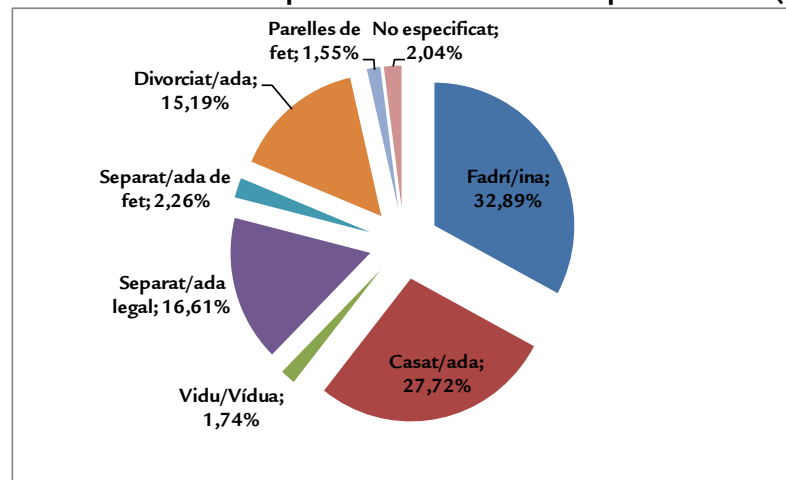
Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

5.7. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció segons l'estat civil

Pel que fa a l'estat civil, les persones fadrines (32,89 %) i les casades (27,72 %) són les més representades entre la població perceptora de l'RMI. Per illes, Formentera i Mallorca registren el percentatge més alt de persones casades (50,00 % i 30,68 %, respectivament), Menorca el de persones fadrines (40,92 %), i Eivissa presenta el percentatge més alt de persones separades i divorciades (50,00 %).

GRÀFIC 7. Distribució de les persones titulars de l'RMI per estat civil (2015)

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

5.8. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció segons la composició i la tipologia del nucli de convivència

Durant l'any 2015, la grandària mitjana de la llar entre les persones usuàries de l'RMI és de 2,52 membres⁸. Mallorca té una mitjana de 2,61 membres per unitat de convivència; Formentera, amb 2,23 membres per nucli de convivència, ocupa la segona posició, i finalment se situen Menorca i Eivissa, amb 2,21 i 1,79 membres per llar, respectivament. S'ha de destacar que, durant els anys de crisi econòmica, la mitjana de membres ha anat creixent respecte d'anys anteriors —sobretot a Mallorca—, quan pràcticament just s'arribava a dos membres per llar, la qual cosa fa suposar que, actualment, les llars formades per més de dos membres (un adult amb fills menors a càrrec, o una parella amb fills) experimenten un increment de la pobresa. Cal afegir, que l'any 2015 s'ha frenat la tendència al repunt de la mitjana de membres per llar a Mallorca, passant de 3,10 membres per unitat de convivència l'any 2014 a 2,61 l'any 2015.

Segons el quadre següent, destaca la presència de les llars d'una sola persona beneficiària, sobretot a Eivissa i Menorca, el 57,0 % i el 44,9 %, respectivament, durant el 2015. Pel conjunt de les Balears, les llars amb una sola persona estan sobrerrepresentades en relació amb el seu pes demogràfic, el que confirma el major risc de pobresa de les persones soles⁹.

⁸ Les dades coincideixen amb les de l'Enquesta Contínua de Llars (ECH) de 2015, on s'estima que la grandària mitjana de les llars de les Balears és de 2,52 membres.

⁹ Segons l'Enquesta Contínua de Llars (ECH) de 2015, a les Balears, el percentatge de les llars formades per una sola persona representen el 24,07 % de les llars.

Les llars de dues persones beneficiàries representen el 21,4 % sobre el total. En aquest cas, ens trobam amb una infrarepresentació en relació amb el seu pes poblacional; segons l'Enquesta Contínua de Llars de 2015, el 31,68 % de les llars de les Balears estan constituïdes per 2 persones. Finalment, cal remarcar la presència dels nuclis de convivència amb tres persones beneficiàries de l'RMI (el 17,3 %).

QUADRE 11. Distribució de les persones titulars de l'RMI per composició del nucli de convivència (2015)

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
1 beneficiari	30,9%	44,9%	57,0%	16,7%	33,9%
2 beneficiaris	21,5%	20,7%	21,0%	33,3%	21,4%
3 beneficiaris	18,0%	14,0%	12,0%	50,0%	17,3%
4 beneficiaris	15,0%	12,7%	6,0%	0,0%	14,3%
5 beneficiaris	8,0%	4,4%	4,0%	0,0%	7,3%
6 i més beneficiaris	5,6%	3,3%	0,0%	0,0%	5,0%
No especificat	1,1%	-	-	-	-
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

Pel que fa a la tipologia de la llar, destaca el fet que el 31,05 % de les llars de les Illes Balears que perceben l'RMI són unipersonals —el 56,92 % d'aquestes llars són constituïdes per homes—, i el 29,31 % són monoparentals. D'aquestes, el 92,83 % són encapçalades per una dona. Per tant, la composició de les llars influeix en la vulnerabilitat de les persones, i la solteria i la monoparentalitat ajuden a agreujar situacions de pobresa.

Pel que fa a les illes, el tipus de llar monoparental és més freqüent a Menorca, amb el 44,83 % de la població beneficiària de l'RMI.

En relació amb altres tipologies, el 28,21 % de les llars són biparentals —dues persones adultes amb fills—.

En comparació amb l'Enquesta Contínua de Llars (ECH) de 2015, que analitza la tipologia de les llars a totes les comunitats autònomes, a les Illes Balears, destaca la sobrerepresentació entre els usuaris de l'RMI de la monoparentalitat per sobre els 19 punts percentuals i la infrarepresentació de les parelles sense fills, per sota els 27 punts percentuals. Seguim constatant un major risc de pobresa entre les famílies formades per un o més fills menors que conviuen o depenen econòmicament d'una sola persona i un menor risc entre les parelles sense fills.

QUADRE 12. Distribució de les persones titulars de l'RMI per tipologia de la llar (2015)

	Dones	Homes	total
Unipersonal	414	547	961
Monoparental	842	65	907
Biparental	455	418	873
Parella sense fills	84	80	164
Altres	83	79	162
No especificat	-	-	28
Total	1.878	1.189	3.095

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

5.9. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció segons el règim de tinença de l'habitatge

L'habitatge es considera un recurs bàsic i primordial a l'hora d'analitzar i valorar les situacions de necessitat i la integració social de les persones. En aquests moments, la problemàtica de l'habitatge s'ha convertit en un tema central per a les famílies, el qual, atesa la crisi econòmica, té la cara més dramàtica en els processos de desnonament. Les dades mostren que el règim de tinença de l'habitatge que més predomina entre les persones titulars de l'RMI és el de lloguer (el 57,35 % en el conjunt de les Balears), seguit de l'habitatge cedit (11,57 %) i el rellogat o compartit (9,79 %); l'habitatge en propietat (el 13,38 %) és gairebé una excepció si es compara amb la mitjana de les Illes Balears¹⁰. Per illes, destaca Formentera per sobre de la resta amb el percentatge més alt d'habitatges llogats (66,67 %) i, pel que fa als habitatges en propietat, Mallorca és la que registra el percentatge més alt, amb el 15,02 %. Eivissa destaca per sobre de la resta d'illes en el volum d'habitatges cedits o facilitats i en el de d'habitatges compartits o rellogats, que és del 32,00 % i del 20,00 %, respectivament.

QUADRE 13. Distribució de les persones titulars de l'RMI per règim de tinença de l'habitatge (2015)

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
No determinat	3,71%	0,00%	6,00%	0,00%	3,20%
Cedit--facilitat	10,04%	15,24%	32,00%	16,67%	11,57%
Llogat	59,44%	52,40%	28,00%	66,67%	57,35%
Rellogat/compartit	8,92%	12,11%	20,00%	16,67%	9,79%
Propi en pagament	11,08%	4,18%	4,00%	0,00%	9,76%
Propi pagat	3,94%	2,09%	3,00%	0,00%	3,62%
Compartit	0,00%	0,00%	1,00%	0,00%	0,03%
Altres	0,00%	9,19%	4,00%	0,00%	1,55%
Ocupat il·legalment	1,00%	1,46%	2,00%	0,00%	1,10%
No aplicable	1,63%	3,34%	0,00%	0,00%	1,84%
NS/NC	0,24%	0,00%	0,00%	0,00%	0,19%
Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

¹⁰ Segons l'Enquesta de Condicions de Vida de 2015 (ECV), a les Balears, el percentatge de llars que tenen l'habitatge en propietat és del 64,4 %.

D'altra banda, la informació relativa al tipus d'habitatge revela que el 71,92 % de les persones titulars de l'RMI viuen en pisos o apartaments, seguit del 16,54 % que viuen en habitatges unifamiliars. Per illes, destaca que el 7,31 % de les persones titulars de l'RMI a Menorca i el 6,61 % a Mallorca viuen en habitatges col·lectius, el 51 % de les persones titulars a Menorca no tenen habitatge i el 4,00 % de les persones titulars de l'RMI a Eivissa viuen en una barraca o casa prefabricada.

QUADRE 14. Distribució de les persones titulars de l'RMI per tipus d'habitatge (2015)

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
Pis, apartament	71,20 %	74,32 %	80,00 %	50,00 %	71,92 %
Habitatge unifamiliar	17,93 %	10,44 %	11,00 %	16,67 %	16,54 %
Habitatge col·lectiu (residència, habitatge tutelat...)	6,61 %	7,31 %	1,00 %	0,00 %	6,53 %
Pensió	0,32 %	0,00 %	1,00 %	0,00 %	0,29 %
Barraca, casa prefabricada	0,64 %	0,63 %	4,00 %	16,67 %	0,78 %
Tenda de campanya, caravana	0,16 %	0,42 %	1,00 %	0,00 %	0,23 %
Altres	0,84 %	4,38 %	2,00 %	16,67 %	1,45 %
NS/NC	1,87 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	1,52 %
Sense habitatge	0,44 %	2,51 %	0,00 %	0,00 %	0,74 %
Total	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

5.10. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció segons la relació amb l'activitat econòmica

Les possibilitats d'accedir i participar plenament en el mercat de treball constitueixen un dels factors principals per a la inclusió social i el desenvolupament de les persones. Així doncs, i tenint en compte les característiques del programa de renda mínima, hem de pensar que la població beneficiària de la prestació és la que ocupa les posicions més desavantajades en el mercat de treball (més grau d'eventualitat i temporalitat en el lloc de feina, més precarietat laboral, més períodes d'atur i més desqualificació) i la que, en conseqüència, es trobarà en una situació de més vulnerabilitat i exclusió laboral.

De les persones beneficiàries de l'RMI, per tercer any consecutiu, destaquen les que provenen de l'atur i que han esgotat la prestació o bé el subsidi d'atur. Així, per tant, el 75,70 % de les persones titulars de l'RMI són persones aturades que han treballat abans. Destaca Mallorca, amb el percentatge més elevat d'aquest col·lectiu, el 78,33 %, seguida de Menorca, amb el 65,97 %. Formentera destaca pel percentatge elevat de titulars de l'RMI que cerquen la primera feina, amb el 66,67 %. Eivissa destaca per ser l'illa amb el percentatge més elevat de persones titulars que treballen en una activitat no regularitzada, el 15,00 %.

QUADRE 15. Distribució de les persones titulars de l'RMI segons la relació amb l'activitat econòmica (2015)

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
No determinada	4,86%	2,09%	0,00%	0,00%	4,26%
Treball amb contracte	2,15%	3,55%	0,00%	0,00%	2,29%
Treball sense contracte	0,00%	4,80%	0,00%	0,00%	0,74%
Activitat per compte propi	0,24%	3,55%	0,00%	0,00%	0,74%
Activitat no regularitzada (sense contracte i sense SS)	0,00%	6,68%	15,00%	0,00%	1,52%
Venda ambulants	0,00%	4,80%	7,00%	0,00%	0,97%
Iniciatives socials d'ocupació	0,00%	0,00%	5,00%	16,67%	0,19%
Taller ocupacional (Càritas)	0,00%	0,00%	3,00%	0,00%	0,10%
En atur cercant la 1a feina	5,22%	8,56%	7,00%	66,67%	5,91%
En atur havent treballat abans	78,33%	65,97%	60,00%	16,67%	75,70%
Altres	8,92%	0,00%	3,00%	0,00%	7,33%
NS/NC	0,28%	0,00%	0,00%	0,00%	0,23%
Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

D'altra banda, segons les dades proporcionades pels consells insulars, només el 6,56 % de les persones titulars de l'RMI tenen feina. D'aquestes persones, el 2,29 % fan feina amb contracte, el 0,74 % no tenen contracte, l'1,52 % treballen en una activitat no regularitzada, el 0,97 % es dediquen a la venda ambulants i el 0,74 % fan feina per compte propi. Al mateix temps, el 0,19 % de les persones titulars de l'RMI treballen en iniciatives socials d'ocupació, i el 0,10 %, en tallers ocupacionals.

Així mateix, es disposa d'informació sobre altres recursos o ingressos econòmics que perceben els membres de la unitat de convivència (excepte de Mallorca). De les dades proporcionades pels consells insulars, es pot afirmar que el 29,2 % de les unitats de convivència a les quals s'ingressa l'RMI també perceben ajuts dels serveis socials municipals.

5.11. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció segons el procés d'inserció

Els convenis d'inserció o inclusió social, segons el Decret 117/2001, es duen a terme mitjançant convocatòries d'ajudes del Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB) i són projectes que executen processos d'ajuda individual, personalitzada i integral; a través de l'acompanyament, la persona construeix un projecte professional que integra les necessitats personals amb les exigències socials, amb la finalitat d'integrar-se en el mercat laboral de manera regular.

Aquests convenis es concreten en els programes d'inserció social o els itineraris d'inserció sociolaboral entre el SOIB i els consells insulars¹¹. Els programes

¹¹ En la convocatòria 2014-2015, el Consell Insular d'Eivissa no ha presentat cap programa d'inserció laboral per a les persones beneficiàries de la renda mínima d'inserció.

d'inserció laboral es duen a terme a través dels serveis d'orientació i acompanyament a la inserció laboral. Al llarg del 2015, i segons dades de les persones demandants al SOIB, els serveis d'informació i orientació varen atendre 2.026 persones beneficiàries de l'RMI (un 10,05 % més que l'any anterior), el 61,5 % de les quals eren dones, i el 38,4 % restant, homes. Segons el grup d'edat, el 83,2 % eren persones de 25 a 54 anys. Així mateix, el 38,4 % de les persones beneficiàries duien més de dotze mesos a l'atur.

Les persones demandants de feina que han estat beneficiàries de l'RMI durant l'any 2015 presenten la distribució següent¹² segons el tipus de programa:

- 915 persones han iniciat serveis d'orientació i informació professional.
- 700 persones han estat contractades per empreses.
- 190 s'han derivat a ofertes de feina.
- 125 persones han iniciat formació d'oferta.
- 0 persones s'han incorporat a ET/CO/TO.
- 0 persona ha iniciat el servei d'autoocupació.

5.12. Les persones titulars de la renda mínima d'inserció segons l'estat de salut

Una darrera qüestió és la relacionada amb l'estat de salut de les persones titulars de l'RMI com a informació complementària a la situació de necessitat de l'individu o la unitat de convivència.

Tot i que no es tenen dades del conjunt de Mallorca, pel que fa a Menorca, Eivissa i Formentera sí que hi ha informació bastant homogènia. Encara que, la informació que tenim de Menorca presenta algunes diferències, les dades fan referència a més d'un factor per alguns perceptors, i s'ha afegit l'ítem "sense problemes a destacar", no inclòs a les taules d'Eivissa i Formentera. Per tal d'unificar dades, els percentatges només fan referència a persones titulars de l'RMI que presenten problemes de salut greus.

La manca de salut és un factor clau, atès que, si bé és cert que les persones estan cobertes per la part assistencial, no ho estan per la part laboral; això es deu al fet que moltes, tal com s'ha vist en l'apartat anterior, no tenen un contracte laboral que els permeti sol·licitar la incapacitat laboral transitòria. En general, tampoc no tenen dret a la pensió no contributiva d'invalidesa, perquè no pateixen una discapacitat prou elevada. És per aquests motius que el problema de salut és el que els motiva a

¹² Segons dades facilitades pel SOIB.

sol·licitar una renda mínima d'inserció. A Menorca, la problemàtica de salut més estesa és la referent a les addiccions, el 17,74 % de les persones titulars de l'RMI en pateixen, i a Eivissa els problemes de depressió o ansietat són els majoritaris, amb el 47 %. A Formentera el gruix de les persones titulars es reparteixen a parts iguals entre els problemes de depressió o ansietat i el final de l'embaràs o maternitat, amb el 50 %, respectivament.

QUADRE 16. Distribució segons l'estat de salut (2015)

	Menorca	Eivissa	Formentera
Valoració de discapacitat > 33%	15,59%	7,00%	0,00%
Malaltia mental amb valoració de discapacitat	4,30%	6,00%	0,00%
Malaltia mental sense valoració de discapacitat	4,30%	4,00%	0,00%
Incapacitat laboral	19,35%	1,00%	0,00%
Depressió i ansietat	16,67%	47,00%	50,00%
Addiccions	17,74%	8,00%	0,00%
Malalties cròniques (malalties respiratòries, malalties cardiovasculars, trastorns immunològics...)	8,06%	14,00%	0,00%
Malalties infeccioses i parasitàries	0,54%	5,00%	0,00%
Final d'embaràs o maternitat recent	8,60%	8,00%	50,00%
Altres	4,84%	0,00%	0,00%
Total	36,76%	100,00%	100,00%
Sense problemes a destacar	63,24%		

Font: memòries dels diferents consells insulars i elaboració pròpia.

Annex: persones titulars de l'RMI segons el municipi de residència

Informació per municipis sobre les persones titulars de l'RMI¹³

Municipi de residència	2015	%	25-64 a	Incidència * 1.000 hab.
Alaior	33	6,89%	5.176	6,38
Castell (Es)	52	10,86%	4.590	11,33
Ciutadella de Menorca	212	44,26%	17.081	12,41
Ferrieres	5	1,04%	2.677	1,87
Maó	146	30,48%	16.205	9,01
Mercadal (Es)	7	1,46%	3.065	2,28
Migjorn Gran (Es)	3	0,63%	824	3,64
Sant Lluís	21	4,38%	4.355	4,82
Total	479	100,00%	53.973	8,87

Municipi de residència	2015	%	25-64 a	Incidència * 1.000 hab.
Eivissa	62	62,00%	32.571	1,90
Santa Eulària des Riu	29	29,00%	23.003	1,26
Sant Josep de sa Talaia	2	2,00%	17.032	0,12
Sant Joan de Labritja	2	2,00%	3.529	0,57
Sant Antoni de Portmany	5	5,00%	15.098	0,33
Total	100	100,00%	91.233	1,10

Municipi de residència	2015	%	25-64 a	Incidència * 1.000 hab.
Formentera	6	100,00%	7.890	0,76

¹³ La gestió de l'RMI pot influir en l'índex d'incidència o la taxa de cobertura de les distintes illes i els municipis. Bàsicament, les variables que més hi influeixen són el temps màxim de prestació i la limitació del pressupost.

Municipi de residència	2015	%	25-64 a	Incidència * 1.000 hab.
Alaró	12	0,48%	3.028	3,96
Alcúdia	42	1,67%	12.216	3,44
Algaida	35	1,39%	3.171	11,04
Andratx	6	0,24%	6.683	0,90
Ariany	4	0,16%	441	9,07
Artà	10	0,40%	4.063	2,46
Banyalbufar	2	0,08%	317	6,31
Binissalem	29	1,16%	4.397	6,60
Búger	1	0,04%	556	1,80
Bunyola	12	0,48%	3.717	3,23
Calvià	118	4,70%	30.981	3,81
Campanet	11	0,44%	1.358	8,10
Campos	18	0,72%	5.677	3,17
Capdepera	36	1,43%	7.124	5,05
Consell	22	0,88%	2.186	10,06
Costitx	9	0,36%	690	13,04
Deià	5	0,20%	433	11,55
Escorca	0	0,00%	159	0,00
Esporles	11	0,44%	2.845	3,87
Estellencs	2	0,08%	188	10,64
Felanitx	2	0,08%	9.618	0,21
Fornalutx	2	0,08%	385	5,19
Inca	120	4,78%	17.405	6,89
Lloret de Vistalegre	8	0,32%	716	11,17
Lloseta	37	1,47%	3.205	11,54
Llubí	18	0,72%	1.137	15,83
Llucmajor	183	7,29%	20.925	8,75
Manacor	36	1,43%	22.467	1,60
Mancor de la Vall	4	0,16%	751	5,33
Maria de la Salut	11	0,44%	1.112	9,89
Marratxí	70	2,79%	20.967	3,34
Montuïri	20	0,80%	1.498	13,35
Muro	21	0,84%	3.640	5,77
Palma	1.207	48,09%	237.423	5,08
Petra	25	1,00%	1.451	17,23
Pollença	16	0,64%	8.986	1,78
Porreres	4	0,16%	2.803	1,43
Puigpunyent	5	0,20%	1.153	4,34
Sa Pobla	82	3,27%	6.799	12,06
Sant Joan	3	0,12%	998	3,01
Sant Llorenç	25	1,00%	4.708	5,31
Santa Eugènia	2	0,08%	945	2,12
Santa Margalida	47	1,87%	7.005	6,71
Santa Maria del Camí	17	0,68%	3.764	4,52
Santanyí	7	0,28%	6.671	1,05
Selva	8	0,32%	2.210	3,62
Sencelles	15	0,60%	1.768	8,48
Ses Salines	10	0,40%	2.968	3,37
Sineu	18	0,72%	1.937	9,29
Sóller	27	1,08%	7.932	3,40
Son Servera	21	0,84%	6.890	3,05
Valldemossa	1	0,04%	1.172	0,85
Vilafranca de Bonany	25	1,00%	1.547	16,16
N/C	28	1,12%		
Total	2.510	100,00%	503.186	4,99